

A CAPITOLIUMI LUDAK

Mialatt Vejiben ezek történtek, Róma fellegrája és a Capitolium roppant veszedelembé került. A gallok ugyanis hogyan, hogyan nem - valahogy rájöttek, hogy a sziklának egyik, eddig megmászhatatlan hitt oldalán, egy keskeny ösvényen be lehet lopózni a várba. Caminius merész vállalkozása nyomra vezette őket.

Megvártak egy szép holdvilágos éjszakát, és megindultak. Egy fegyvertelen katonát küldtek előre, ennek csak az volt a dolga, hogy az utat kitapasztalja, hol lépkedhetnek fölfelé legbiztonságosabban. Utána nyomakodott a többi. Kézről kézre adták előre a fegyvereket. Ahol egy kicsit könnyebb volt a terep, ott kilihegték magukat, majd újrakezdődött a hegymászás. Nem volt könnyű feladat, és ezt még megnehezítette, hogy mindezt a legteljesebb csendben kellett végrehajtani.

A vakmerő vállalkozás tökéletesen sikerült. Olyan csendben kúsztak fel az oromra, hogy nemcsak az örök nem hallottak semmi zajt, de még a kutyák éberségét is kijátszották. És bizonyára el is foglalták volna a várat, ha Juno istennő libái meg nem mentik a rómaiakat. Tudniillik bármily nagy volt is az ínség, a Juno istenasszonynak szentelt szép fehér ludakat nem vágták le. Ott őrizték őket Juno templomában, és tőlük telhetőleg jól is tartották, remélve, hogy az istennő nem hagyja el az őt tisztelő népet, majd csak segítséget nyújt a végső bajban.

És ha mást mindenkit rá is szedtek a csendben lopózó gallusok, ezeket a ludakat nem tudták rászedni. Amint a számukra szokatlan neszt, lihegést, csúszást-mászást meghallották, mozgolódni kezdtek, majd hamarjában olyan nagy zajt csaptak, hogy gágogásukkal és szárnyaik csapkodásával felriasztották az embereket.

Legelsőnek Marcus Manlius, ez a konzulságot viselt, jeles férfiú riadt fel.

- Mi baj? - kérdezte. De gondolkodásra sem volt már idő, hallotta már ő is az ellenség közeledését. Fegyvert ragadott, és kiáltott a többiek után: - Fegyverbe! Ébredjétek! Betört az ellenség!

Ijedten ébredtek, fegyverükhöz kaptak. Aztán ide-oda rohagáltak, a sötétben nem tudván tájékozódni, lándzsájukat lehajították, ahol ellenséget véltek látni, és kardjaikkal a libegő árnyékba döftek.

Manlius volt itt is az első, aki megtalálta a feljárót, ahol a gallok nyomakodtak előre. Mikor ezek meghallották odafönt a nagy kiáltozást, rohanást, fegyvercsörgést, már tudták, hogy felfedezték jövetelüket, és most már minden óvatosság nélkül törtek előre.

- Rajta! Kapaszkodj! Siess! Ugorj! - hallatszottak a vezényszavak, és az első gallus már fönt is volt, és megvetette lábát egy kiugró lapos szikla tetején.

Manlius ott termett, és mielőtt a gall fegyverét használhatta volna, letaszította a szikláról. A gallus nagyot ordítva hátrazuhan. És mert csak keskeny ösvény vezetett föl a meredek sziklák között, estében az utána kapaszkodókat is magával sodorta. Aki nem tudott idejében megfogózkodni valami bokorban vagy gyökérben, azt vagy az éles sziklák zúzták halálra, vagy akkor halt szörnyet, amikor a sziklafal tövére zuhant.

De azok sem jártak jobban, akik elkerülték ezt az eleven lavinát. Vergődtek, szitkozódtak, átkozódtak, fegyverüket elhajigálták, hogy valahogy megkapaszkodhassanak. Manliusnak és néhány társának nem volt más dolga, mint meglátni a sötétben és sorban ledöfködni őket.

Ekkor az egyik római elkiáltotta magát:

- Hagyjátok a dárdákat, még egymást sebesítjük meg velük! Jó lesz ezeknek a szikla is!

Azzal felkapott egy hatalmas szikladarabot, és a gallok közé vágta. A többiek követték a példáját, és hullott a gallokra a közuhatag, mint a záporosó. Csúsztak, gurultak lefelé a gallok, csak nagyon kevesen menekültek ép bőrrel.

A harc elcsitulával a rómaiak ismét nyugovóra tértek. De kora hajnalban újból riadót fújtak. Ezúttal nem ellenség rohamozta a várat, a kürtszó most gyűlésre hívta a vár őrségét. Mikor felsorakoztak, a katonai tribunosok egyike, Quintus Sulpicius így szólt:

- Katonák, rómaiak! Hogy igazságosak lehessünk, ahhoz a helyest is, a helytelent is megfelelően kell jutalmazunk. Először lássuk a jó példa jutalmát. Lépj elő, Marcus Manlius! Manlius előrelépett.

- Megdicsérjük bátorságodat, Manlius, mellyel megghiúsítottad a gallok tervét. Megjutalmazunk érte. Katonák, beleegyeztek-e abba, hogy közösen ajándékozzuk meg Manliust?

- Beleegyezzünk! - zúgta a sereg egy emberként.

- Helyes. Akkor hát halljátok: az ajándék abból áll, hogy valamennyien fél-fél pondo gabonát és egy *quartarius* bort visztek szállására. Látszólag persze semmiség ez az ajándék ahhoz a hősiességhez képest, amellyel te, Manlius, nekirohantál a peremre felkapaszkodó gallusnak, és letaszítottad. Ám ha meglévő készletünket és ajándékunkat egymás mellé teszed, kér-három maroknyi gabonát és egy kis pohárka bort, akkor láthatod csak, mennyire becsülünk és szeretünk. Megvonjuk a falatot a szánktól, csak hogy a te vitéz példád jutalmazás nélkül ne maradjon!

Megölelte Manliust, és az éjszakai harc hőséneke könnyek csillogtak a szemében.

- És most jöjjön a büntetés! - mondta Sulpicius. - Álljon elő annak a feljárónak őrsége, ahol a gallok betörték! Álljon elő hát az őrség!

Előálltak. Valamennyien lehorgasztották fejüket.

- Példás büntetést szabok valamennyietekre - mondta a katonai tribunos. De a katonák elkezdtek zajongani:

- Ne sújts mindnyájunkat! Nem vagyunk mind vétkesek! Csak ez az egy! - És rámutattak arra, akinek abban az órában őrséget kellett volna állnia.

A tribunos igazat adott nekik. Nem válaszolt, hanem azt az egyet, akit a többiek vétkesnek mondtak, megragadta, és letaszította a szikláról. Ezt a büntetést is igazságosnak találták a katonák.

A Junónak szentelt ludakról pedig, melyek gágogásukkal felébresztették Manliust, évszázadokon át kegyelettel beszélt a hagyomány